

MINKA SZÜLETÉSNAPIJA. (Lásd a 247. lapon.)

AZ ARANY ÓRA.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

MRE! az Istenért! Ne tedd! Jaj, ne bánts! Imre, Imre! Mit akarsz tenni?

Nem tudom, csakugyan reá akart-e ütni Imre Aladár, vagy csak jól rá akart ijeszteni. Aladár, ki annyiszor gunyolta, sértette szegény rokonát, meg volt győződve, hogy ez most boszut áll. Hideg verejték lepte el homlokát s reszketett a halálos félelemtől. Mit tegyen? Esze nélkül ugrott fel, nem gondolva arra, hogy lenge csónakban vannak, mely erősebb mozgásra fölbillenhet. És föl is billent s egy pillanattal később Imre is, Aladár is a vízben lubiczkoltak.

Imre közelebb volt a parthoz, de különben is jól tudott uszni, tehát nem igen ijedt meg, s mikor Irénke és Lottika még javában ijedeztek és sikoltoztak a parton, Imre már kiugrott a szárazra.

— Soh'se ijedeztetek, már itt vagyok, mondá.

— Igen, de Aladár! Oh nézd, nézd! Mindjárt megful! Jaj Istenem! Ugy látszik, nem tud uszni! Sodorja a víz!

Csakugyan, Aladár nem tudott uszni, s a víz már jó messzire elkapta. Kétségbeesetten kapkodott, kiáltozott segítségért, s hol el-elmerült, hol megint fölszínre került. A lányok halálos rémületükben ide-oda szaladgálva látták ezt, míg Imre nedves kabátját veté le, hogy kifacsargassa belőle a vizet. Mikor Irénke és Lottika nagy ijedten kiáltozták, hogy Aladárt a víz sodorja s nem tud uszni, Imre is oda nézett. Aztán nyugodtan mondá:

— Az ám, csakugyan nem tud uszni. Élhetetlen ficzkó, csak hetvenkedni tud, mikor jól megy a dolga; de ha bajba kerül, nem tud magán segíteni.

— Jaj, Imre, kedves Imre, segíts rajta! rimánkodék a két jó leányka.

— Természetes, hogy segíték, felelé Imre nyugodtan. Csak nem hiszitek, hogy megfulni engedem, mikor látom a veszedelmet? Akármilyen ellenségem, a halálát nem kívánom.

— Oh, de siess hát! sürgeté Lottika.

— Ne félj semmit. Egy percz alatt utólérem. Addig hadd nyeljen egy kis vizet. Abba bele nem hal.

Ezalatt Imre levetette csizmáját is, hogy jobban tudjon uszni. Aztán a parton végig futott egészen odáig, a hol Aladár a vízben fuldokolt; itt beugrott a folyóba, egész erejével uszott és egy-két percz múlva csakugyan elérte Aladárt.

— Fogózzál a derekamba, mondá neki.

De Aladár a nagy veszedelemben már egészen elvesztette az eszét s Imrénnek a balkarját ragadta meg.

— Ne a kezemet fogd, mert így nem tudok uszni, kiáltá Imre szigoruan.

Aladár azonban nem hallgatott rá s oly görcsösen fogózott, hogy Imre nem bírta kiszabadítani a karját. Ennél fogva csak félkézzel uszhatott, így pedig bajosan boldogul az uszó egymaga is; hát még ha egy más ember reá nehezedik. Imre minden erejét megfeszíté, hogy legalább el ne merüljenek s ha már nem uszhatott, legalább arra igyekezett, hogy a víz a part felé sodorja őket.

A leányok látták a partról a bajt.

— Istenem, még Imrének is baja lesz! szólt Irénke. Én segítségért szaladok.

Elfutott. Lottika pedig elfojtott lélekzettel nézte, amint küzködik Imre a vízben. Már-már fogyni kezdett az ereje, egyszer-kétszer már alá is merült, mikor végre a part közelébe jutott és sikerült fél kézzel egy a vízre hajló fűzfa ágát megragadnia. Erősen megfogózott s ott lebegett, tartva Aladárt is, ki ezalatt teljesen elájult, úgy hogy Imrének átkarolva kellett őt tartania. Sokáig nem bírta volna, de szerenésére nem sokára megjött Irénke a mezőn dolgozott néhány munkással. Ezek kihozták Imrét és Aladárt a szárazra.

Aladár eszméletlenül terült el a földön, de Imre is kimerülten rogyott össze és alig lihegett. Pár percz mulva azonban már fölugrott s Aladárhoz sietett.

— Csak nem halt meg? kérdé szorongva.

— Oh dehogy, felelt a munkás. Már ébredsz, kissé sokat ivott . . . de már nyitja a szemét.

— Hála Istennek! szólt Imre megkönnyebbülten.

— Te mentetted meg az életét! szólt Irénke s örömeiben megölelte Imrét.

— Igen, csakhogy kevésbe mult, hogy miattam a vízbe nem veszett . . . én nem akartam ugyan bántani, de mégis csak miattam történt a baj, felelt Imre komolyan.

Irénke nagyon nyugtalanul aludt ezen az éjjelen. Mindig vízbefuló emberekkel álmodozott s hol Aladárt, hol Imrét látta víztől ázva, sápadtan feküdni a földön,

úgy hogy ijedten ébredt föl. A mint egyszer ismét így fölrezzent, egészen kiment az álom a szeméből s félig boszusan szólt magában:

— Hogy is tudok olyan böhóságokat álmodni! Hiszen nem történt semmi baj. Már nem is fogok többé elaludni. Szerenésére már virrad . . . egészen világos van már.

A nap még nem kelt ugyan föl, de a nyári kora hajnal már piroslott az égboltozaton. Irénke kiugrott az ágyból és az ablakhoz sietett, hogy a jó üde levegőt bebocsássa. De a mint borzas fejecskéjét kidugta az ablakon, majdnem ijedten kiáltott föl:

— Imre! Mit csinálsz te itt ilyen korán reggel!

Csakugyan Imre volt ott a kertben, épen az ablak alatt s kalitkát tartott a kezében. Ő is összerezzent, de aztán komolyan, majdnem szomoruan felelt:

— Elhoztam a kedves gerliczéimet, hogy gondját viseljétek. Tudom, ti szívesen fogjátok ápolni. Ugy-e?

— Nagyon szívesen. De miért kellett ezzel úgy sietned? Nem is szóltál eddig semmit róla, hogy nem akarod őket többé tartani.

— Persze hogy nem, mert eddig magam sem gondoltam rá. De most gyorsan kellett határoznom, szólt Imre halkán.

— Mi történt? Egészen sápadt vagy . . . valami baj van talán?

— Van bizony, még pedig nagy . . . Aladár nagyon rosszul van, azt mondják, hogy talán bele is hal . . .

— Istenem! De hiszen tegnap jól magához tért . . . gyalog birt hazameenni.

— Talán épen az ártott meg neki a nagy ijedtség és megrázkodás után. Késő éjjel ott jártam a kastélyban és tudakozódtam... az egyik szolga azt mondta, hogy Aladár baja veszedelmes és arról beszélnek, hogy én öltem meg.

— De hiszen ez hazugság... épen te mentetted meg.

— Igen... de Aladár ugy látszik másképp mondta el a dolgot és neki fog-

nak hinni. Akkor pedig nekem meggyülne itt a bajom, utoljára még be is csukatnának. Már fenyegetőztek is, hogy majd megbüntetnek.

— Oh, ez már mégis nagy gonoszság! szólt Irénke hevesen.

— Mindegy, de engem ugyan nem fognak el, szólt Imre daczosan. Hirtelen eltökéltem magamat s mire ma reggel itt az emberek fölkelnek, üthetik bottal a

A NAGY CSODA. (Lásd a 250. lapon.)

nyomomat. Csak ezt a két kedves madárkámát akartam jó kezekre bízni... nem gondoltam, hogy veled beszélni is fogok. No de ezt szeretem, legalább elbucsuzhatom... Köszöntsd nevemben Lottikát, meg a jó nénikét és mondd meg nekik, hogy ne gondoljanak ám rosztat felőlem.

Imre, akár mennyire akarta is vitézül tartani magát, bizony nagyon közel volt hozzá, hogy elpityeredjen; hangja reszketett a meghatottságtól. Irénke pe-

dig, — no ő nem is akart vitézkedni, hanem úgy sirva fakadt, hogy jobban se kell.

— Ne menj el, Imre, kedves Imre! Hiszen csak nem lesznek olyan gonoszok, hogy ártatlanul bántsanak? Aladár majd meggyógyul... aztán hová is mennél?

— Magam sem tudom, majd elbujdosom valahová... de mindenesetre jobb lesz itt közel nem lennem, míg el nem dől a dolog. Isten veled!

(Folytatása következik.)

JÉZUS ÉS A KOVÁCSMESTER.

— Regé. —

Mikor Jézus még a földön járt, egyszer, szokása szerint, gyalog nagyobb utra kelt Péter apostollal. Mentek, mendegéltek, sok országot-világot bejártak s eljutottak egy nagy erdőbe.

— Péter már nagyon éhes volt, tarisznyájokban még csak morzsa sem akadt többé. Péter tehát nagyon busan ballagott az Üdvözítő után, míg nem végre egy favágó kunyhójához érték.

— Térjünk be ide, talán lesz egy falat kenyere számunkra.

Betértek s egy nagyon, nagyon öreg favágót találtak, ki épen száraz kenyeret evett ebédre. Mikor megtudta, hogy az utasok éhesek, megosztotta velök kenyerét.

— Egyebet nem adhatok, mert magammak sines. Hajh, már nagyon öreg vagyok, nem bírom a munkát! Maholnap annyit sem fogok megkereshetni, hogy száraz kenyerem legyen. De a mig van, szívesen megosztom más szegény éhezőkkel.

Pétert nagyon meghatotta a jó öreg beszéde, halkán kérte tehát Jézust, jutalmazza meg valami módon.

— Am legyen, szólt az Ur. Kérjen valamit.

De hiába kérdezték az öreget, mit kívánna: végre is csak azt felelte:

— Nincsenek nekem nagy vágyaim, én csak azt kívánám, hogy dolgozni bírjak, amint fiatal koromban. De hát ez már nem lehet.

— Majd meglátjuk, szólt Jézus. Jöjj velünk.

Elindultak tehát, most már hárman s Péter váltig szerette volna tudni, mit tervez Jézus, de nem merte kérdezni. Nagysokára kiértek az erdőből s eljutottak egy faluhoz, ott pedig a kovácsmühelyhez, a hová egyenesen betértek.

Ez a kovács pedig messze földön híres volt, ő maga a legelső kovácsmestertartotta magát a világon. Az Ur pedig így szólt hozzá:

— Engedd meg, jó kovács, hogy egy kis munkát végezhessenek a műhelyedben. Én is értek a kovácsmesterséghez.

A büszke kovács megvetőleg nézett rá, aztán felvállról felelé:

— Idegenek vagytok, látom. Másképp tudnátok, hogy velem nem ilyen hangon beszélnek.

— Hát miképen?

— Tisztelettel és levett kalappal, mint illik annak, a ki a legelső mesterhez szól.

— Hát te vagy a legelső mester?

— Meghiszem! Senki sem végez olyan munkát, melyet én meg ne csinálnék, de amit én végzek, abba más ugyan hiába fog bele. Ha kovácsmester vagy is, kontár vagy hozzám képest.

Ezzel gögösen elfordult.

Jézus nem beszélt tovább, hanem Péter nagy rémületére hirtelen fölkapta a velök jött öreg favágót és bedobta a tűzbe. Péter tudta ugyan, hogy az Ur tetteit ő nem képes megérteni, de most mégis ijedten és szomorúan mondá:

— Oh uram, halált szántál e jó öregnek?

— Ne félj semmit. Fogd ama nagy pőrölyt és állj készen.

Nem sokára kivette az Ur az öreget a tűzből, az üllőre fektette és Péterrel együtt úgy kalapáltak rajta, mintha vasból lett volna. Egyszer aztán intett Jézus, és abbahagyták a kalapálást s az üllőről az öreg napszámos helyett izmos fiatal legény ugrott talpra.

— Erős kívántál lenni, szolt az Ur. Teljesítettém kívánságodat. Ismét fiatal és erős vagy. Most már mehetünk odább.

A fiatallá lett napszámos azonban az ajtóból így szolt a kovácshoz:

— Lásd, mester, ugy-e akadtál különb mesterre magadnál, nem fogod többé magadat a világ első mesterének tartani?

— Majd meglátjuk.

Jézus és társai elmentek, a kovács pedig így szolt magában:

— Már azt nem türhetem, hogy másvalaki különb mester legyen. Amit ez az idegen végbevitt, én is megpróbálok. Itt van az öreg legényem, már ugyis alig bírja a pörölyt emelni. Nagyon jó lesz, ha fiatallá tehetem.

Derékon kapta az öreg legényt és bedobta a tűzbe. Hajh, de mikor aztán kihuzta a tűzből és kalapálni akarta rémülve látta, hogy a szegény öreg legény korommá égett, meghalt. Szörnyü bánat és lelkifurdalás lepte meg s gyanítani kezdte, ki volt az az idegen mester. Szaladt utána s térdre borulva kérte segítségét.

— Hogyan, te, a világ első mestere segélyre szorulsz? kérdé az Ur.

— Oh, bocsáss meg, góg és elbizakodottság mondatta azt velem. És gógból megöltém jó öreg legényemet, azt hittem,

hogy én mindent tudok. Oh bocsáss meg és segíts.

— Igazán megbántad tettetted?

— Szívemből.

— Hát csak menj nyugodtan haza, öreg legényednek nincs már semmi baja, ott vár a műhely előtt. De tanuld meg, hogy bármily jeles mester valaki, gögösnék és elbizakodottnak lennie nem szabad, mert ez bünre ragadhatja. A ki igazán mester akar lenni, legelőször saját magán uralkodjék és szerénység legyen a legelső tulajdona.

UTI KALAND KELETINDIÁBAN.

(Képpel a 248.—249. lapokon.)

UTAZNI, messzi idegen országokat bejárni, kellemes és tanulságos dolog; de aki erre vállalkozik, annak készen kell lenni arra is, hogy hébe-korba kisebb-nagyobb veszedelem is éri utól. Persze, a meddig a mivelt országokban jár, a hol vasuton utazhatik, addig nincs mitől félnie; de ha a forró éghajlat alatt, Ázsiában vagy Afrikában bolyong, ott könnyen utólérheti a veszedelem. Egy ilyen veszedelmes kalandját beszélte el egy utas, ki nemrég Keletindiában járt.

Keletindia (keressétek meg Azsia térképén) nem valami vad ország. Több mint száz millió ember lakja, még pedig szelid, szorgalmas nép, mely gondosan műveli földjét. De vannak az országban rengeteg erdők, aztán ingoványos, bozotos síkságok s itt veszedelmes fenevadak tanyáznak s köztük a legveszedelmesebb: a tigris. Utasunknak is, több társával együtt, ilyen vidéken kellett keresztül haladni.

»Lóháton akartunk végig nyargalni a rosztal vidéken«, így beszéli el, »s úgy számítottuk, hogy estére eljutunk a városba, a hol megpihenni szándékoztunk.

Egy jó barátom azonban, ki ismerte a vidéket, rábeszélte, hogy elefántokat fogadjunk s azok hátán utazzunk. Nagyon okos tanács volt és szerencse, hogy megfogadtuk.

Megalkudtunk egy elefánt-hajcsárral és keletindiai módra helyezkedtünk el. Mindenik elefánt hátán egy nagy kosárféle volt, melyben három ember kényelmesen elfért. Egyik hajcsár az elefánt nyakára ült, egy másik pedig gyalog ment elől és vezette az elefántot.

Ekkép kényelmesen és vigan utaztunk a bozóttal és félöles füvel benőtt síkságon végig. Vezetőnk figyelmeztetett, hogy puskáinkat készen tartsuk, mert könnyen megeshetik, hogy tigrissel találkozunk. Mi ezt szinte kívántuk, mert fönt a magasban, az elefánt hátán hátorságban éreztük magunkat s kedvünk lett volna egy kis kalandra. No hát akadt is kalandunk, de már aztán nem telt benne kedvünk.

Amint gyanutlanul előre haladtunk s épen egy sűrű bokor mellett voltunk, egyszerre vérfagyasztó bődülés riasztott meg s mielőtt jóformán tudtuk volna, mi történik, óriási tigris rohant elő és az első elefánt előtt gyalog lépkedő vezetőre ugrott. A szegény ember rémülten kiáltott fel, de a következő pillanatban a fenevad már belevéste szörnyű körmeit és marcangolni kezdte, aztán odább akart vele szökni. Felkaptuk puskáinkat és lönni akartunk, — igen, de hátha az embert találjuk? És habozásunk közepett a tigris elvitte volna a szegény embert, ha elefántunk, az okos, bátor állat meg nem menti. Egy pillanat alatt ott termett a tigris mellett és nagyot csapott rá orrmányával. Ekkor a tigris eleresztette zsákmányát és rettentő bömböléssel ugrásra készült ellenünk. Az igazat megvallva, bizony megszeppentünk, mert a tigris óriási nagyot tud ugrani s ha ott terem fönt köztünk, az már több lesz a tréfánál. De elefántunk megmentett ettől.

Villámgyorsan kinyújtotta hatalmas orrmányát és megkapta vele a tigrist, melynek szinte ropogott a csontja. De azért dühösen belevágta körmeit az elefánt oldalába s vergődött, igyekezett harapni, szabadulni. Derék elefántunk azonban nem eresztette s a következő pillanatban én egy jól célzott lövéssel megöltem a veszedelmes fenevadat.

Az összemarczangolt vezetőt a kosárba emeltük, a tigrist pedig szintén magunkkal vittük s bőrét maig is őrzöm, emlékeül az izgalmas uti kalandnak. «

MINKA SZÜLETÉSNAPIJA.

(Képpel a czimlapon.)

MENNYI és mily szép ajándokok!
Végre hát kedvemre játszhatok!
Van kis Viczám, kedves takaros,
Arcza piros, haja aranyos.

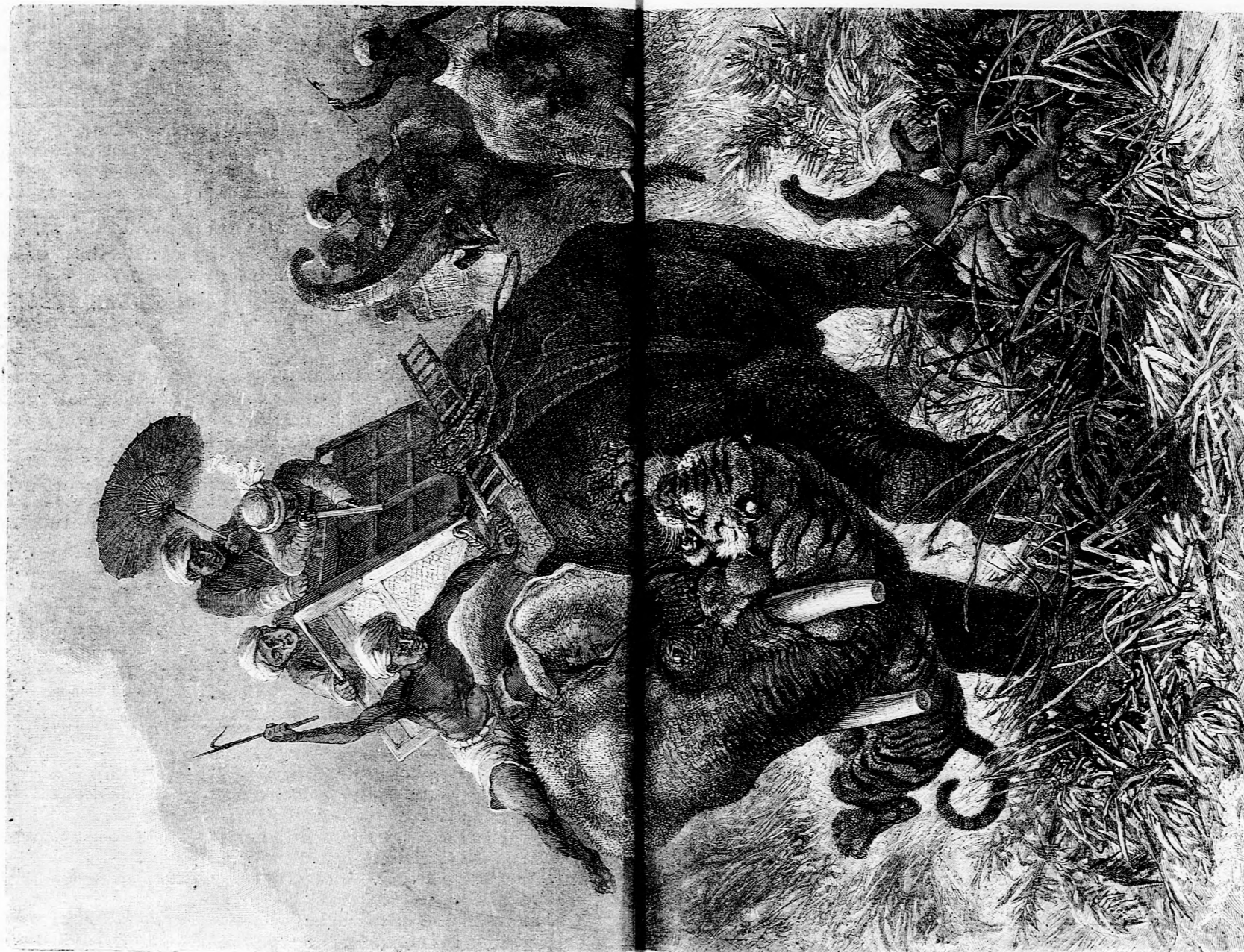
*Szép az ő hintója is, nagyon,
Bele fogva jó kis ló vagyon.
Ugy elüget, hogy egy perc alatt
Eléri amott a kert-falat.*

*Sami még növeli kedvemet:
Ott a széken doboló evet.
Kocsikában vén pojácza ül;
Mert ha föláll, menten hasra dül.*

*Tollas lapda is vár ott reám —
Azt se tudom már most igazán,
Hogy mibe is fogjak legelőbb —
Ó ti áldott, drága jó szülék!*

*S Janim is megajándékozott,
Nekem adta azt a kis dobot.
Jusztí, Emma tortát küldtenek —
És éltetnek rajta engemet.*

*Óh, be csak szeretnek engemet —
Mivel szereztem rá érdemet?
Játékimnak szere-száma sincs --
Áldást Isten, az adókra hints!*

ÚTI KALAND KELETSZÁMBÁN. (Lásd a 246. lapot.)

A NAGY CSODA.

(Képpel a 214. lapon.)

HÁT itt mi nagy csoda esett?
A gyermek-kert aprósága
Egy szálq fölkerekedett
És letekint az utcára.

Ne tolongjatok! Megtiltom!
Talán a királyfi jött meg
Nagyczimeres, arany hintón? —
Muzsika szól? Avagy löttek?

Vissza az ablaktól, vissza!
Bizony, félelembé hoztok!
De né! Már előttem tiszta,
Hogy ti min is csodálkoztok.

Jöszte fel csak majmos talján,
Onnan a kapuból szemben.
Hadd ugráljon a pávián
Itt az én gyermek-kertemben!

Mert csakugyan azt bámulja
Ez sok bohókás baba —
No, jöszte kis talján mulya,
Ne félj hát, jöjj a szobába.

Igy né! Zendül a kintorna;
És most, mind a hányan vagytok:
A kis páviánnal sorba,
Ugráljatok, tánczoljatok!

KÉT ALAKOSKODÓ.

— Természetráji csevegés. —

(Két képpel.)

z állatvilágból számos kisebb-nagyobb rajzot, leírást közöltem a »Kis Lap«-ban s tudom, érdekel olvastátok. Még nagyobb érdekléssel olvashatjátok az alább következő cikket, melyet a rajzokkal együtt jeles természet-tudósunk, Hermann Ottó engedett át a »Kis Lap« olvasóinak okulására

és gyönyörködtetésére. Kitünő tudósunk birtokában van két ritka állatnak, melyek messzi idegen országból kerültek hozzá s melyeknek életmódját, szokásait gondosan figyelte meg. Az egyik a kigyófarku teknősbéka, tudományos nevén *chelydra serpentina*, a másik a szarvas vipera. Mindkettőnek nevezetes sajáttsága, hogy ravaszkodik, alakoskodik zsákmánya megragadása végett.

Ime, ezeket írja Hermann Ottó róluk:

I. A kigyófarku teknősbéka.

Ez állat hazája Északamerika; mintegy négy éve, hogy nálam él.

Alak szerint: egyetlen hosszufarkú faj; a fark felületén éles ormóval (élel). Máskülönbén a mocsári teknősbékák közé tartozik s még az által is kitünik, hogy mell-, illetőleg has-paizsa keskeny keresztalaku; nyaka bevonható.

Feje rendkívül jellemző; valóságos disznófej, orrmányszerű orral; a felső állkapocs azonban sas-csörszerű kampóba végződik; az állkapcsok kés-szerűen élesek, az alsón két bajuszforma szemölcs-nyulvány s számos apróbb szemölcs; a szürke, feketével tarkított szem, rokonaival ellentétesen, ravasz tekintetű.

A teknőnek, vagy a hátpajzs felületén három sorban futó kúpok láthatók; a pajzs széle szintén kúpokból összerakva, csipkés; a lábakon éles karmok. Az egész állat színezete földes-barnás; később a hátpajzs zöldes színt ölt, mint az álló vízben heverő kövek felülete.

Életmódját, vad állapotában, nem ismerjük világosan. Állítják, hogy a szá-

razon feltűnő gyorsasággal üldözi prédáját, a vízben a ruczákat lábuknál fogva lehúzza; tóban észlelték, a mint fejét előre vetve, elkapkodta az őt megközelítő halakat; egy természet-buvár a szobában tartotta s hússal akarta eltartani, ami nem sikerült; egy másik tudós ellenben elartotta úgy, hogy erővel tömte táplálékkal, melyet később az állat önkénytelen is elfogadott. A tartózkodásáról azt is állítják, hogy mocsároknál él, és azt is, hogy úszva átengedi magát a folyók által való tovastársításnak.

Az én állatom eltartására nézve ezek az ellenmondások megnehezítették az eligazodást, annyival is inkább, mert igen fiatal volt; nagyságra akkora, mint egy nagyobb évökánálnak a kávája.

Eljárásomat a szervezetre, jelesen a lábakra alapítottam, a melyeken az uszóhártya megvolt, ami vízi életre mutatott; de a karmok nem zárták ki annak lehetőségét, hogy a szárazon is élhessen. Én tehát oly lakást készítettem számára, hogy vize is volt, száraz helye is és így az állat az ő tartózkodását könnyen megválaszthatta. Elvégre egy nagyobb víztartóra hidat alkalmaztam, melyre egy lapos csészét tettem; a csészében száraz föld volt; a medenczében volt mély víz és sekély víz.

Erre az állatot, mely igen lassu mozgású volt, a száraz csészébe tettem s magára hagytam; már egy fél óra mulva lent volt a sekély vízben s onnan legott a mély vízbe mászott, a melybe uszás nélkül egyszerűen alámerült. Egy idő mulva azt vettem észre, hogy az állat hátraveti a fejét s száját kitéti; ezt arra magyaráztam, hogy lélekzeni akar s áthelyeztem a

szárazba; de csakhamar ismét visszatért a mély vízbe. Ekkor eszembe ötlött, hogy ott hagyom, majd ha nagyon kifogy a levegőből, a végső szükség csak ráviszi, hogy a sekély vizet fölkeresse s fejét kiemelve lélekzetet vehessen. De egészen más történt, mert az állat becsapta száját, lassanként mind hosszabba nyújtotta ki nyakát, addig-addig, míg az orra a mély víz szivéből ki nem állott. Így maradt azután 3—4 perczig, mire ismét behuzta a nyakát is kitétette száját. Világos volt immár, hogy az állat nem uszik; oly mélységű vizet keres, a melynek színét orrával eléri, hogy ekként lélekzetet vehessen; az a szájtátás pedig nem lehet más, mint a tápláléknak lesése.

De hát mi legyen az a táplálék? A szájszervezetet s még egy más, szerfölött érdekes jelenséget egybe véve, reájöttem, hogy az a táplálék csak hal lehet. Erre mutatott az állkapcsok éles volta, a felső állkapocs éles kampója, a száj belsejének földes színe s mint legnevezetesebb körülmény, az, hogy az odanőtt nyelv hegye fölött egy hasíték volt, a melyből az állat egy kettős-nyulványt tudott kiölni. E kettős-nyulvány gilisztaszínű és alaku volt s az állat folytonosan féregszerű mozdulatokat vitt végbe vele.

— A száj éle sikos prédára utalt; az a féregnyulvány tehát egyébb, mint csábitó, nem lehetett; s tudván azt, hogy némely halfajok, péld. a kárászok a víz fenekéről szedik föl a táplálékot, világos volt előttem a kigyófarku teknősbéka táplálkozó módja.

Eddig haladva, beeresztettem tíz darab apró kárászt a vízbe, melyek csakhamar tótágasba helyezkedve, keresgélmi

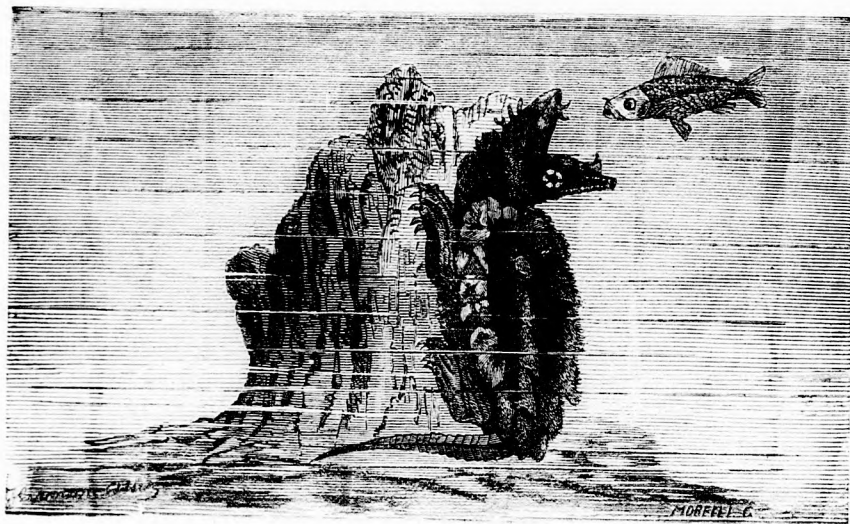
kezdték a víz fenekén, a béka hátpajzsán is; végre egy odabökött a béka féregnyulványa felé. A béka beesapta a száját, a kampó átjárta a hal oldalát, kilyukasztotta uszóhólyagját, hogy az többé föl nem szállhatott, mire a béka nagy kényelmesen, rágás nélkül lenyelte.

A kárászok azután okultak is, kerültek a békát; mire ez megváltoztatta helyét s így fogott ki a halakon, annyival is

inkább, mert színezete a hátpajzs dudorai egyenlővé tették a fenék kavicsaival, úgy hogy jól oda kellett nézni az embernek, hogy a békára ráismerhessen.

Ekkor teljesen berendeztem lakását. A közepébe jött egy csepegő kő, a fenékre sötétszínű kavics; azután benépesítettem a vizet kis kárászokkal és fehérkékkel.

A míg a kárászok tartottak, addig a béka a víz fenekén lesekedett; a midőn

A RIGYÓFARKU TEKENŐSBÉKA.

ezeket kipusztította, a fehérkékre vetette magát, még pedig szerfölött furfangos módon.

Ezek a halak a mélység közepe táján tartózkodnak s táplálékukat, a legyeket, leginkább a víz színéről kapkodják el. A béka ehhez képest módosította állását: felmászott a kő oldalára, hátravetette a fejét, kitétette a száját s addig várt, míg valamelyik fehérke beletévedett, a mint ezt az ábra mutatja.

Májustól októberig 75 halat fogyasztott el. Október második felében lábaival túrni kezdte a fenéket, jól beléhelyezkedett s a következő év márczius hó végéig nem táplálkozott: téli nyugalmat tartott s ezalatt csak szerfölött ritkán emelkedett föl, hogy léleketet vegyen.

Igy már három telet töltött el nálam stetemesen növekedett. Tavaszkorozonban mintegy teljesen bután ébred föl s világosan kivehető, hogy a mult évben megta-

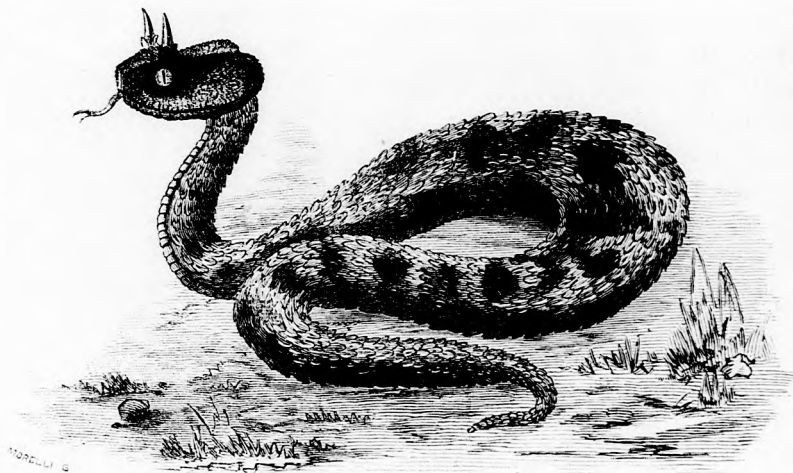
mult fufangjait elfelejtette: sokáig nem találja helyét, a fenékén lesi a fehérkéket is, míg lassanként ismét csak beletanul a mesterségébe. Színre, alakra nézve mindenesetre egyike a legtökéletesebb alakoskodóknak.

2. *A szarvas viperá.*

A futóhomok jellemző alakoskodója: főhelye az afrikai futóhomok sivatagvilá-

ga: Ázsiában köves Arábia homokfoltjait lakja.

Dr. Török Aurél, régi jó barátom, a mult évben Algirban a Saharából, Laghuat tájékáról szerzett egy pár ilyen viperát s juttatta hozzám. Egy-egy literes palaczkba téve, melynek dugójába egy kis lyuk volt furva, mind a két állat élve érkezett Budapestre; az egyik azonban alsó állkapcsán alkalmasint elfogásakor

SZARVAS VIPERA.

megsérült s pár nap mulva elhalt; a másik mintegy 30 centiméter hosszú példány ép állapotban jutott hozzám, de egészen ki volt éhezve.

A szarvas viperát kitünteti a szem fölött meredő két hegyes, egyenes szarv, mely az álnok, macskaszzerű szemmel egyetemben, valóban ördögi kifejezést kölcsönöz ez állatnak. A kigyó homokszínű, sötétebb de halvány foltokkal tarkázva; a pikkelyek tompa lándzsa alakúak, erős kö-

zép bordával, ami a bőrfelületet érdekessé, »homokszerüvé« teszi ugyannyira, hogy a futóhomoknak némiképen találó színe az állatot ugyszólván elnyeli.

Ez az arabok és beduinok hirhedi »Fi« vagy »Fu« kigyója, mely a karavánok éjjeli őrüzeit fölkeresi s a pihenő vándorok táborát nyugalmából fölzavarja, mert marása föltétlenül halálos.

Már az óshajdankori tudósok is irtak róla. Az ujkori jelés természetbuvár,

Brehm, ki a kigyó hazáját bejárta, szégyenkezve vallja be, hogy táplálkozását nem ismeri; de a fogságban tartott példányokról szólva, megjegyzi, hogy azok a homokba beássák magokat, az egeret és a gyíkot megeszik.

Az én példányomat egy kis üvegszekrénybe helyeztem el, a melybe téglából buvóhelyet készítettem; talaját futóhomok képezte.

Legott észrevettem, hogy az állat a verőfényt keresi s a tűzdelő nap sugarai-ban igen jól találja magát. Hamar hozzáfogott a »betemetkezéshez«, melyet testének szakaszonként való ringató, a bordáknak gereblyélő, és a has lemezek hullámszerű mozgásával, igen gyorsan eszközöl, úgy hogy egy fél percz alatt a hátának csak vonala látszik a homokfelületén; s ami a homok színe fölé emelkedik, az csak a két szarv s alatta a szintén homokszínű, álnok szem. A fejnek e kiálló része élénken emlékeztet valami tuskés magra s rendeltetése nem lehet más, mint az, hogy az áldozatokat a veszedelembe csábítsa. A kigyó ekkép szarvai-val csalja a madarakat.

Az első etetési kísérletet mult évi julius havában egy szép verőfényes napon tettem.

A kigyó tökéletesen be volt ásva s csak szemei és szarvai látszottak ki; ekkor beeresztettem hozzá egy jól megtermett fehér egeret.

Az egér reszketve állott meg s perczek multak, míg az új helyiségben jár-kálni, szimatolni kezdett. A kigyó veszteg feküdt. Csakhamar föltűnt az egér-

nek a két tülök, odament s megszagolta; a mint elfordult, hogy másfelé induljon, egyszerre fölvetette magát a kigyó feje s oly villámszerű gyorsasággal vágott az egér balczombja felé, hogy én és két jelenlevő barátom összeresztünk. E vágással az egész kigyó kivetődött a homokból, egy helyen kigyózva mozgott, szemmel tartva az áldozatot, melynek bevágott lába rögtön megmerevedett. Az egér kábultan mintegy háromszor kerülte meg a szekrénykét, vaktában neki futott a kigyónak, mely azonban már nem vágott feléje. Az egér a vágástól számitva, tizennégy másodpercz mulva fölfordult, rángatásokba esett s vége volt.

Mihelyt a kigyó észrevette, hogy áldozata már nem mozdul, feléje kuszott, orrával szőr ellenében végig tapogatta s mikor az áldozat orrához ért, ezt bekapta. Ekkor kezdetét vette a borzalmasan csodálatos nyelés.

A felső állkapocsba elhelyezett két méregfog felváltva, hol a jobbfelöli, hol a balfelöli, horogmódra vagdosott az állatba; hol a felső, hol az alsó állkapocs nyomult előbbre; a vipera nyaka, mely rendes állapotban egy gyermek mutatóujjánál nem vastagabb, úgy a mint a nyelés haladott, rendkívül kitégult s összes izomzata működésbe jött: nyomkodva, kigyózva és hullámszerűen. Az utóbbi mozgások úgy tünnek föl, mintha a kigyó ruházná magát az egérre. Az egér fülei, később előlábai a testhez lapultak s eltűntek, így a többi része is. Öt percz mulva az egér szőröstülbőröstül el volt nyelve. A nyomkodástól szivalakra nyújtva, a kigyó nyaka ismét vékony lett. Negyednapon az emésztés már

annyira haladt, hogy a kigyó vastagsága egyenletes lett.

Augusztus vége felé gyikot nyelt a vipera. Ezt nem marta meg, hanem szembe kerülve vele, hirtelen bekapta a fejét s azon eleven temette magába.

Szeptember közepén megmarta egy egeret; de az egér órákig élélt, jeléül annak, hogy a kigyónál a méreg hatása megcsökkent. A midőn később az egér már megdermedett, a kigyó megkísértette a nyelést: de a dermedtség miatt csak a fejjel boldogult — ezt azután kieresztette. Ezt az egeret eltávolítottam.

Innentől kezdve a kigyó hovatovább lomhább lett; az őszi borus napokon nem járt ki többé buvójából; télen át verőfényes napokon rövid időre mutatkozott: de mozdulatain meglátszott bágyadtsága.

A mint az idei tavasz melegebbé fejlődött, a kigyó is élénkülni kezdett s ápril 27-ikén, tehát kilencz hónapra az utolsó táplálkozástól számítva, észrevettem, hogy folytonosan figyel a szomszéd üvegmedence vizében eviczkélő halakat, amit éhségre magyaráztam. Ugy is volt.

A beeresztett egeret beszoritotta a buvóba s ott végezett vele. Innentől fogva a kigyó étvágya és a méreg hatása folytonosan növekedett; a június 19-én bebocsátott egér a marás után 10 perczig élt s ennek elnyelése után különösen érdekessé vált az által, hogy a kigyó ide-oda vonszolta, azután szőr ellenében a fark töve táján próbálkozott, míg végre reájött hogy az áldozat roszul fekszik, a mennyiben t. i. az orra a homokba került. Ekkor neki állott a kigyó s fejével, a nyakát kam-

póra görbitve, vonogatta az egér feje alól a homokot, addig, míg a fej szabadon feküdt; ekkor bekapta s mintegy 8 percz alatt, testének végével jól odatámaszkodva a szekrény üvegfalának, lenyelte ez idén már a harmadik áldozatát.

Az eddigi megfigyelések szerint a kigyó néma s az a sziszegő hang, a melyet gyűrűzéskor hallat, az érdes pikkelyeknek egymáshoz való dörzsölésétől ered. Szelidülésnek semmi nyomát sem veszem észre; ma épen olyan friss, mint a mikor Laghuattból ide került.

A vipera egy év leforgása alatt nem vedlett meg. A mily kíváncsian lestem ennek bekövetkezését, oly aggodalommal is viseltetem, mert tapasztalásomból tudtam, hogy idegen éghajlat tájairól származó állatok rendszerint ilyen, rendes viszonyok között is bizonyos elbetegeddéssel járó életfolyamatokban szoktak a fogságban elpusztulni.

A vedlés abban áll, hogy a kigyók 8—10 napon át elrestülnek, nem táplálkoznak, látszólag betegek. Ekkor a szájszéleken leválik a bőr s a kigyó rángatások, gyűrűzések, s alkalmas növényekhez való dörgölődzések segítségével lerántja azt magáról. Rendes alkalmas viszonyok között a lehántott bőr egész marad.

A szarvas vipera ez évi június 30-án bizonyos lankadtságot kezdett mutatni, mely hovatovább mind feltünőbb lett. A test hajlásaiban a bőr ránczokat vetett s a pikkelyek feltünően elállottak; fuvásra, a melyre pedig rendszerint dühösködéssel felelt, nem ügyelt többé, reggelenként lomhán kimászott a verőfényre s mozdulatlanul, mintegy kábult álomba merülve

hevert; esténként lomhán visszamászott odujába.

Julius 6-ikán észrevettem, hogy szeme zavarosodik, s hogy tejszinü hályog képződött rajta, mely a következő három napon sürübb lett s negyednap annyira fejlődött, hogy az állat már csak az erős fényt s a hirtelenül mozgó árnyékot érezte meg s kénytelen volt a fal mellett, csak tapogatódzva helyét változtatni.

Már megvakulásra gondoltam s majdnem lemondtam róla.

Julius 11-ikén nem kis örömmre észrevettem, hogy a kigyó szeme kitisztult, de a lomhaság még növekedett, fuvásra nem engedett. Ekkor mindenféle ágakból rögtönöztem neki oly alkalmatosságot, a melynek segítségével lehánthatta a bőrét.

Julius 13-ikán délután többen nézték a kigyót s én erős fuvással mozgásra akartam bírni: a kigyó lassan bemászott az odujába. Később kilátszott a farka s feltűnt, hogy rángások futnak végig rajta. Az oduba bepillantva, láttam, hogy a bőre kifordítva minden rángásra úgy fordul le róla mint a harisnya; a midőn azt nem lehuzzuk, hanem lehántjuk lábainkról. Ez 3 óra 5 perczkor kezdődött; 3 óra 15 perczkor a bőr tökéletesen le volt vetve. A bőr szokatlanul erős, teljesen összefüggő, a szarv s minden pikkely tokja rajta van, alig áttetsző; a szem rendkívül érdekes rajta, mert itt a lehámlott bőröcske kristályszerűen átlátszó. A megvakulás tünete nyilván onnan eredt, hogy a bőr levált már a szemről, nedves volt, megkocsonyásodott s csak a midőn megszáradt, kapta vissza átlátszóságát.

A vetkezés után a kigyó láthatólag megnyult s legott visszakapta egész élénkségét; este folytonosan ágaskodott, szökéseket kísértett meg, fölturta a homokot stb. Julius 14-én a verőfényre kimászva, legott beásta magát úgy, hogy csak a szarva és a szeme látszott ki: nyilván étvágya támadt, prédát lesett.

A színezet legott a vedlés után teljes élénkségben tündöklött; a világos helyek sajátságosan vöröses-sárgák voltak, közben hamvasszürke foltokkal.

Egy teljesen felnőtt egeret bocsátottam be a kigyóhoz: egyszer vágott hozzá s fültövön érte az egeret, mely bódulva menekült egy sarokba, hol összekuporodva, kábult álomba esett; mintegy három percz múlva göresök rohanták meg, hanyatt vágódott s iszonyu rángásokban ott helyt mult ki; rövid időre reá a kigyó feléje kuszott, meggyőződött a szőr mentéről s a már említett módon mintegy öt percz alatt lenyelte áldozatát.

UTÓLAGOS MEGFEJTŐK.

A »Kis Lap« XXIII. köt. 13-ik számában közölt betűrejtvény megfejtését utólag még beküldték: Szöllösi Emma és Klemma, Pösch József, Epstein Ödön és Mór, Szarvas testvérek, Frank Mari, Alice és Ella, Procopius Gerda.

Jótékonyság.

A szegény gyermek-kórház javára adakoztak még:

Mattyasovszky Miklós 1 frt. — Bogyó Ilona, a budai szinkörben rendezett gyermek-előadás tiszta jövedelmeképp 20 frt. — A már eddig kimutatott 670 frt 36 krral együtt összesen 691 frt 36 kr.

Az *Ég* áldása legyen a kegyes kis adakozókon.

Forgó bácsi.